

ВІД АВТОРКИ

А юбий читачу!

Читаєте ви цю книжку в 2020 році, коли я її написала, або за багато років після публікації чи навіть тоді, коли мене вже немає (у цьому й полягає краса історій — вони продовжують жити), я маю розповісти вам дещо, перш ніж перегорнете першу сторінку. Пишучи книжки протягом років (а це вже мій одинадцятий роман), я зрозуміла, що книжка для автора — це як немовля для його матері. У мене є три сини, яким зараз чотирнадцять, дванадцять і десять років. Коли вони були ще малюками, я не могла й подумати про те, щоб залишити когось із них няньці без указівок. «Він любить груші», — казала я їй. Або: «Він трохи засмучується, коли настає час лягати спати, тож почитайте йому історію, будь ласка». Тож мені так само дивно передавати своє творіння до ваших рук, нічого не сказавши.

У тисяча дев'ятсот дев'яносто другому році я була незграбною чотирнадцятирічною дівчинкою, яка намагалася впоратися з брекетами, хлопцями, школою, наслідками невдалої стрижки і, цілком можливо, ще й жахливезної завивки. Та це також був рік мого перетворення із затятої читачки на пристрасну любительку книжок. Я випадково відкрила для себе роботи великої ірландської письменниці Мейв Бінчі і взялася вишукувати всі її твори, які лише можна було знайти. У буремних водах юності її теплі історії були для мене рятувальним плотом, якого я так відчайдушно потребувала. Тоді я запряглася: якщо мені колись випаде нагода написати книжку, а тим паче її опублікувати,

я намагатимуся створювати для своїх читачів місця, де їм буде затишно.

Так я і робила в усіх своїх творах, і цей не є винятком. Я написала близько половини роману, коли сталося те, чого не міг передбачити ніхто. Життя, до якого ми звикли, перевернулося дригом через пандемію Covid-19.

Понад місяць мене лихоманило. Заняття в школі моїх хлопчиків припинилися — все було так, наче раптом завищали гальма і життя дивним чином зупинилося. Але саме тоді мій незавершений роман став для мене тим затишним маленьким світом, який мені був так потрібен. Наприкінці довгого і плідного дня, коли собаки просилися погуляти, а дітей треба було погодувати, я ловила себе на думці, що мені хочеться ще трішечки залишитися з моїми героями.

У хвилини непевності я поверталася думками в найкраще місце і найкращий період мого життя, коли одного вечора дві тисячі шістнадцятого року мій тоді-ще-не-чоловік освідчився мені в найчарівнішому куточку району Ноттінг-гілл (якщо обожнюєте фільм «Реальне кохання» так само, як я, ви знаєте, про яке саме місце йдеться). Ось так у мене з'явилося місце дії — Лондон.

Звісно, деякі з місць, описаних у цьому романі, є вигаданими, але серед них багато й реальних, які я дослідила під час своїх двох розвідувальних поїздок. Одного вечора мені пощастило отримати запрошення на вечерю до славнозвісного Королівського автомобільного клубу, який з'явиться двічі на цих сторінках. Можу запевнити, що це місце справді розкішне і просто-таки вражає уяву. Спогади про той вечір мені дуже дорогі.

А тепер я віддаю у ваші руки своє немовля. Я змушую себе відпустити його і стати осторонь, хоча можу говорити про нього ще дуже довго. Цей роман із сонмом його персонажів тепер ваш. Можливо, ви покладете його в пляжну торбинку чи сумочку або валізу перед далекою поїздкою (можливо, навіть до Лондона) або ж просто прочитаєте вдома, у затишку.

Хай би де ви були зараз і хоч куди привело б вас життя, я сподіваюся, що ця історія подарує вам те саме відчуття спокою, у якому перебувала я.

З любов'ю із Сіетла.

Цілую і обіймаю.

Сара

РОЗДІЛ 1

Валентина

*Лондон, Велика Британія
3 листопада 2013 року*

«Попереду на нас чекає щось значно краще, ніж будь-що до того», — сказала незнайомка, яка сиділа поруч зі мною в літаку. Це була жінка за шістдесят, з градуйованим чубчиком і резинкою для волосся на зап'ястку, яка так перетискала їй руку, що я під час польоту думала про те, чи не відімре в неї ліва кисть.

За роки польотів я встигла надивитися на сумнівних сусідів: був дев'яносторічний дідусь, який торкнувся моєї ноги три тисячі сімсот вісімдесят разів, а тоді поринув у солодкий сон під звуки власного метеоризму; верескливий малюк, який міг успішно позмагатися зі всіма верескливими малюками світу; жінка, яка випила бозна-скільки крихітних пляшечок із ромом одна по одній, а тоді заснула в мене на плечі, крапаючи на нього слиною.

Але цього разу доля підкинула мені «сентиментального оратора». Ми не встигли злетіти, як балакуча пані у кріслі 26В вже встигла процитувати Шекспіра, Мерилін Монро і, якщо не помиляюся, Мухаммеда Алі.

Мій втомлений порожній погляд їй не сподобався, бо кутики її рота опустилися похмуро і розчаровано.

— Бідолашна дитина, — сказала вона, хитаючи головою. — Ти не читала Клайва Стейплза Льюїса? Шкода.

— Так, — сказала я, заплющуючи очі, вмощуюсь на підголівнику й намагаючись задрімати — або принаймні вдати дрімоту. — Це... дуже сумно.

І це справді сумно. Мене щойно звинуватили в тому, що я не знаю цитати одного з моїх улюблених письменників, але я почувалася надто виснаженою, щоб захищатися. Але що ще сумніше? Сама ця цитата.

«Попереду на нас чекає щось значно краще, ніж будь-що до того».

Раптом я розплющила очі, коли літак почав опускатися над Лондоном і турбулентність шттовхнула мене на Сентиментальну Ораторку, яка вже скоро почне цитувати Ганді чи, може, матір Терезу.

У голові почали купчитися роєм неприємні думки. *Що, як Льюїс помиляється? Що, як нічого кращого вже не буде? Що, як?..*

Літак здригнувся знову, пірнаючи під хмару і випускаючи шасі. Уже за мить він смикнувся востаннє, коли ми приземлилися в Гітроу.

Я визирнула у вікно. *Отже, ось він, Лондон.*

Сентиментальна Ораторка тихенько зойкнула й полізла до своєї сумки по інгалятор, а перед моїми очима вперше постав Лондон з його сірими барвами, які розлились аж до обр'ю. Товстий шар туману і темні хмари зливалися, наче на вицвілій картині багнитими олійними фарбами — зовсім як мій настрій зараз. Сіре із сірим на сірому.

Я зітхнула, знімаючи свої речі з верхньої полиці, і на хитких ногах попрямувала до виходу. Мені тридцять п'ять років. Це мав би бути десь тринадцятий розділ у моєму житті — можливо, навіть шістнадцятий. Та я чомусь почувалася так, наче мене кинули знову на першу сторінку або, ще гірше, пустили на болісне і скрупульозне перевидання.

«Розділ 1: Розлучена американка в Лондоні».

— Міс, — сказала Сентиментальна Ораторка, торкаючись мого плеча. — Мені здається, ви забули... свою книжку.

Вона вручила її мені, і я витріщилася на обгортку, водночас відчуючи сором і невдоволення. «Як пережити розлучення і не збожеволіти». Я крадькома прочитала лише два розділи, щосили намагаючись не світити обгорткою, а тоді встромила її до кишеньки на сидінні на радість наступному пасажиру. Як на мене, жоден психотерапевт при здоровому глузді не назве розділ «Найкращий спосіб забути когось — це забутись в чиємусь ліжку».

— Бідолашна, — сказала Сентиментальна Ораторка, усміхаючись до себе.

Дайте вже цій взірцевій громадянці медаль!

— Ви розлучаєтесь?

Мені здається чи вона справді сказала слово «розлучаєтесь» на кілька децибелів гучніше? Двоє жінок ліворуч від нас зиркнули в наш бік; їхні обличчя випромінювали жалість до мене.

Я кивнула.

— Так, розлучаюся.

Ще кілька пар очей глипнули в мій бік. Тепер у мене наче наклейка на спині: «НЕЩОДАВНО РОЗЛУЧИЛАСЯ».

— Пам'ятайте, люба, — сказала моя трансатлантична сусідка, — потрібно по шість місяців на кожен рік, що ви були разом, щоб забути когось.

Я вже чула це раніше — від інших людей з добрими намірами, — і це завжди дивувало мене та, відверто кажучи, лякало. Ми з Ніком були у шлюбі дванадцять років, тож, якщо так лічити, мені доведеться посипати собі голову попелом і журитися... ще шість років? Хто вигадав цю безглузду статистику і чому ми всі не можемо визнати, що це цілковита нісенітниця?

Адже це просто вигадка? Так?

Я протиснулася повз пару попереду мене, щоб уникнути неминучого запитання, яке вже бриніло на кінчику язика Сентиментальної Ораторки: «Можна запитати... що стає з вами?»

загнали б у той мерзенний кут, де мені знову довелося б пояснювати, що мій чоловік-юрист покинув мене, пішовши до своєї двадцятитрирічної помічниці, з якою він потай зустрічався протягом місяців. І так, я *справді* вірила, що він працює допізна увесь цей час. Як її звуть? Ох, її звуть Міссі, і ви можете побачити її нескінченні ноги та накладні вії в інстаграмі.

Моя сторінка — @booksbyva¹. Та замість публікувати натхненні цитати з книжок на своєму нічному столику, я крадькома стежила за сторінкою Міссі. Провину визнаю. Ви можете спитати, чи вона... приваблива? Розумна? Так, приваблива і розумна, але чи не думаєте ви, що закон мав би забороняти давати диплом з відзнакою особі із завжди рожевими і припухлими губами?

Тепер вони разом. Міссі та Нікі. #СтвореніОднеДляОдного — принаймні так було написано в одній з її публікацій, де вона буденно натякала на нове кохання у своєму житті: мого чоловіка, чи, правильніше, майже колишнього чоловіка.

Я почувалася, наче зомбі, крокуючи до стійки паспортного контролю, але раділа, що позбулася Ораторки. Відсканувала свій паспорт, і пристрій заблимав червоним. Уже за мить з'явився працівник митного поста, який повідомив, що мене обрали випадковим чином для повної перевірки.

Звісно, це маю бути я.

— Міс, пройдіть зі мною, будь ласка, — сказав він, відводячи мене до кімнати неподалік, де я віддала йому свій паспорт. — Приїхали відпочити?

— Ох... — затнулася я, поки він копирсався в мої сумці, звідки визирала білизна, яка лежала просто на джинсах, і старезний пожований светр AC/DC, з яким я ніяк не можу розлучитися, хоча його подарував мені Нік того року, коли ми почали зустрічатися. — Відпочити? Ні.

Я похитала головою.

— Отже, справи? — вів далі він, перебираючи мої речі руками в рукавичках.

— Ні, — сказала я, потираючи чоло. — Не справи.

— То що тоді?

Я проковтнула клубок у горлі і спробувала ухилитися від його важкого погляду, який, здавалося, пронизував мене наскрізь.

— Моя мати померла, — нарешті бовкнула я.

У його очах спалахнув поблиск людяності — лише на коротку мить, але я це помітила. Мабуть, це єдине, що є хорошого в смерті — вона згладжує навіть найгостріші кути.

— Мені дуже шкода, — сказав чоловік, повертаючи мені паспорт, а тоді замовкнув на мить. — Усе гаразд. Вітаю в Британії.

Я кивнула, і він відвів мене до окремого виходу. За вказівниками я знайшла залу видачі багажу, де забрала дві свої великі валізи зі стрічки транспортера II, а тоді вийшла надвір, щоб спіймати таксі. Помахала водію, який курич біля своєї автівки, спираючись на неї.

— Куди їдемо? — спитав він, завантажуючи мої валізи в багажник.

— Прімоуз-гілл, — сказала я.

— Повертаєтесь додому?

Тепер, коли з розлученням було майже покінчено, а мій будинок у Сіетлі був проданий, Прімоуз-гілл мав бути моєю домашньою гаванню. Та це місце досі здавалося мені чужим.

— Щось таке, — стонула я плечима.

Автівка рушила, і я дивилась, як відчайдушно хапалися за скло і скочувалися з нього краплинки дощу. Я заплющила очі, і переді мною одразу зринуло обличчя моєї матері — вона осяйно всміхалася мені у дзеркалі заднього виду. Наспівуючи стареньку пісню Стіві Нікса «Сара», вона перемкнулась на четверту передачу. Мені було дванадцять. За два тижні вона просто... зникне.

Я витерла затуманене скло рукавом своєї куртки, згадуючи, як важко було, коли вона пішла. Тато робив усе, що міг, але не міг замінити її. Ніхто не зміг би.

Книжки допомагали притлумити біль. Я поринала у фантастичні пригоди, мандруючи пліч-о-пліч із персонажами, життя яких було не менш складним, ніж моє.

Після коледжу я здобула ступінь магістра з бібліотечної справи; найбільше мені подобалося вивчати рідкісні антикварні книги. Можете називати мене класичною ботанкою, але я обожнювала проводити дні за абонементним столом місцевої бібліотеки, вдихаючи божественний аромат книжок, поки мій амбітний чоловік вчився, щоб стати юристом, і готувався підкорювати корпоративну драбину. Єдина драбина, яка цікавила мене, стояла у відділі раритетних книжок.

Бібліотека — це цілий світ з власною ритм-секцією: гупанням книжок у твердих обгортках, які складають на столи і засовують на полиці, клацанням печаток, якими штампують формуляри, циканням матерів, які смикають своїх галасливих дітей, і легкими кроками відвідувачів, які, блукаючи між стелажми й знаходячи несподівані скарби, втрачають відчуття часу.

Отож, дізнавшись про інтрижку Ніка, я знайшла прихисток серед книжок — у моїй улюбленій маленькій бібліотеці в районі Фремонт, у передмісті Сіетла, — де я могла просто зникнути. Я мчала до відділу художньої літератури, втискалась у блаженське крісло в куточку у глибині бібліотеки, і плакала, плакала, плакала. Коли сльози закінчувалися, я читала.

У наш останній вечір разом я приготувала баклажани парміджано з куркою, і Нік сказав, що це були найсмачніші баклажани, які він будь-коли їв. Тоді ми подивилися серію «Божевільних», і, коли вона скінчилася, він поцілував мене перед сном. Наступного ранку я розплющила очі, побачила порожнє ліжко біля себе і вирішила, що Нік пішов раніше на роботу — це траплялося часто. Але тоді, на столику біля своєї половини ліжка, я знайшла записку, яка пояснила все і нічого.

Вел, мені дуже шкода. Завжди буде.

Нік

Щось у моїх грудях обірвалося. Гадаю, я знала. Мабуть, я знала це весь час. І ось воно — виписане його почерком чорними літерами на білому тлі. Я завжди любила вигин його «д» — з тими маленькими закарлючками на хвостіку — але зараз вони здавалися мені чужими, навіть жорстокими, наче були його каліграфічними змовниками і теж винні в цьому нещасті. Я наказала собі заспокоїтися й дозволила цим словам маринуватися в моєму мозку, поки нарешті не прийшло усвідомлення: Нік покидає мене.

Коли за кілька хвилин задзвонив телефон, я обережно прийняла виклик:

— Так, слухаю.

Це був якийсь чоловік із британським акцентом:

— Я маю поговорити з Валентиною Бейкер.

— Це я, — сказала я, потираючи очі, яких торкнувся прохолодний протяг з вікна спальні. — Що сталося?

— Це стосується вашої матері, *Елоїзи Бейкер*.

Я сіла в ліжку, дивлячись у нікуди широко розплющеними очима. Я не чула, щоб хтось промовляв її ім'я... так давно, і минуло вже понад двадцять років, відколи я востаннє її бачила.

— Перепрошую, як, ви сказали, вас звать?

— Джеймс Вітакер. Я працюю в компанії «Бевінс і партнери» у Лондоні. Ми займаємося спадкуванням нерухомості; ваша мати була нашою клієнткою.

«Ваша мати».

Моя мати.

Здавалося, цей незнайомиць, голос якого я чула в телефоні, вручив мені ключ, що відімкнув підвал зі старими запилюженими спогадами. Я заплющила очі, але спомини, наче докучливі привиди, вимагали моєї уваги. Перед очима все одно поставала моя мати того ранку, коли я востаннє її бачила. Вона стояла біля сходів, що вели нагору, руки простягнуті до мене ласкаво. Я вивчала її гарне обличчя з витонченими рисами та гіпнотичними кришталево-блакитними очима. На ній була легка довга блідо-рожева сукня з рюшами на подолі.

Чоловік у телефоні прокашлявся, і ця картинка зникла, наче луснула бульбашка.

— Мені шкода, але я маю повідомити сумну звістку, — продовжив він. — Ваша мати... вона... відійшла у вічність минулого вівторка. Вона боролася з раком яєчників. Утім мене запевнили, що наприкінці життя вона була спокійна і не страждала.

Я проковтнула клубок у горлі. Не відчувала ані рук, ані ніг — до мого розчавленого тіла були прикріплені якісь чужі кінцівки. Моє серце билося так гучно, що я не чула більше нічого. *Вона мертва? Як таке може бути?* Це здавалося таким... егоїстичним. Так, наче її смерть була бездоганно спланованим останнім ударом по мені. Це правда, що я давно облишила думки про наше воз'єднання, але схоже на те, що якась маленька частина мене досі вірила в те, що це може статися. Одного дня. Що все буде так, як у книжках, де біль минулого дивовижним чином гоїться на останніх сторінках — усі помилки стирає помах хустинки, рани серця можна зашити голкою з ниткою. У моїй книжці мала бути така кінцівка. Але ні, мені дісталася трагічна: спершу Нікова записка, а тепер ось це. Якось я читала роман про жінку, яку тричі за рік вдарила блискавка. Так, наче вона переслідувала бідолашну.

Ні, ні, ні. Я закліпала, намагаючись втримати сльози. Я сплю? Це все лише нічне жахіття?

Вітакер продовжував говорити, а мені вірилося в усе це дедалі менше. Я слухала, але його слова здавалися спотвореними й далекими.

— Ваша мати вказала вас своєю єдиною спадкоємицею. Вона заповіла вам свій будинок у районі Прімроуз-гілл — це чудовий район у Лондоні, і нерухомість там завжди не спадає з ціни. Будинок старий, але досить зручний. Є дві квартири — на другому та третьому поверхах. Книжкова крамниця розташована на першому поверсі.

Я труснула головою. Що він сказав?

— *Книжкова... крамниця?*